

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségért harcoló közlönye.

Megjelen naponként, p...

- 5. H. Páryi
- 6. Sámson
- 7. H. Hadházi
- 8. H. Bözörcsényi
- II. Meilék-hajtó utak.
- 1. Cséga
- 2. N. Iván
- 3. Szóvár
- 4. M. Pályi
- 5. Dúszeg
- 6. N. Léta
- 7. V. Peres
- 8. Acsi
- 9. Balkány
- 10. Bökény

Kossuth Lajos beszéde.

Annak a beszédnek a teljes szövegét, amelyet Kossuth Lajos július 5-én, a magyar kirándulók által ünnepélyesen rendezett lakomán mondott, Günther Antal dr. és Szadeczky Lajos dr. stenogramjai nyomán az „O.” most közli. A beszéd egész terjedelmében így szól:

Mely megilletődés veszen rajtam erőt, hölgyeim és uraim, a mint az önk sorain végig tekintek. Nyolczszáznegyvenöt magyar látok körülöttem, a kik Párisba mevettem, nem sajtáltak, Turinba kerülni, csak azért, hogy engemet üdvözöljenek, engemet, hazájuknak 40 év óta hontalan, elagott fiát, engemet, a kit hazájuknak, hazájuknak törvénye, még a magyar polgári jogból is kitagadott. Mennyi sok mindent mond e három szó, — engemet Turinban üdvözöljenek. Minő irtozatosat kellett Magyarország történelmi szekerének zökenni, hogy ilyesmire megtörténhessenek. Mennyi változás, mennyi szenvedésnek, mennyi honleány, honfiai buak emléke, a sorsnak minő irónia lappang e pár szóban. Egy, a tengeren elsüllyedt hajónak kapitánya, kit szive végdobbanása közben mentett meg hullám sírjából a veletlen, beszélte nekem, hogy midőn már haldoklott, haldoklása közben mint egy ködfatalkép vonult el szemei előtt egész élete. Én nagyon öreg ember vagyok és a keső öregség egy folytonos haldoklás és benem, az öregség haldoklásában az, hogy engem 34-en Turinban üdvözöltek, felelevenít emlékezetemben életem viszontagságait, feltűnnek szemem előtt a multak képei s körülöttek a jövőnek szellemei lebegnek, a gondolatoknak egész — áramlatát sugdozva gyamba. De tartok tőle, hogy ajkaim megtagadják a szolgálatot. Rídek magányomban nagyon régóta elszoktam a beszédől. Terhemre van. A lassan mozgó toll talán még igen, de a röpké szó nem felel meg gondolataimnak. Aztán engedjék meg nyíltan bevallanom, hogy önkkel szemben kissé különös helyzetben találok magamat. Önk nagyon sokan vannak, annyira sokan, hogy e tisztelt gyülekezetnek, nincs s nem is lehet pronuatiált politikai színezete. Ezt már azon szándékuk, hogy a párisi kiállításra tömeges látogatást tesznek, magában is kizárja Önök ezen látogatása nem politikai programot jelent, hanem jelenti a rokonszenv és tisztelt adóját a francia nemzet iránt, a mely dacolva a sors reá mért csapásával, ily bámulatos módon revelálta eltiporhatatlan életéretjét; jelenti elismerését azon ténynek, hogy a francia nemzet, a társadalmi tevékenység terén kifejtett szellemi fensősége és kitartó munkássága által visszaszerelte magának maris a nemzetek kerek asztalán azt a primustási helyet, a melyről úgy látszott, a hadi balszerencse őt egy időre leszorította és jelent hódolatot azon eszmék iránt, melyeknek pronuatiálásával a mai civilizációnak, kulturának s a népek szabadságának nemzójévé lett. A francia történelem azon korszaka, melynek százados megünneplésére a francia génius oly látványt mutatott fel a világnak, mely leküzdhetlen vonzerővel vonja az egész világot Párisba. És mindezek mellett s a tudvány mellett, mely a haladás bölcsője s az önk tömeges megjelenése a párisi kiállítás, egyszersmind a magyar becsület nevében tiltakozást jelent azon insulturn ellen, melylyel egy magas állású magyar államférfi a francia nemzetet megsértette. (Igaz! Ugy van!) Tiltakozást jelent e sértésnek feltett indoka ellen, melyet a francia nép erettség és műveltsége, rendszereteneik oly kitünő kitüntetésével czáfol meg, hogy pl. pünkösdi másodnapján 400,000 ember látogatta meg a kiállítást, a nélkül, hogy a néphömpölgésben csak egyetlen egy accidens is előfordult volna, vagy a személyi és vagyoni biztonság rendőri közbeleépésre szorult volna. És megczáfolta a tudományok a világ minden részéből Párisba összesereglegő képviselői, kik a tudomány minden ágának 30 internationalis congressuson megvitatására éppen azt a Párisi és ott éppen azon kiállítási időt választották, a melyről az volt mondva Budapestben, hogy nem tanácsos a magyar iparosoknak a párisi kiállításra résztvenni, mert ott személyi és vagyoniuk nem lenne biztonságban. En, mint magyar ember, szegyltem ezen insulturnak és most, mint magyar ember, a magyar becsület nevében mondom önöknek köszönetet, hogy ez ellen tömeges megjelenésükkel tiltakoznak. A fennálló szöretségek becsületéretete egy dolog, a nemzet becsülete egy másik dolog. (Élénk tetszés.) Ilyen lévén utasítuk meg magában is kizárja annak lehetőségét, hogy ezen megistizelésnél; melyben engemet rézszesítetek, önk gyülekezetének egészben véve egy határozott politikai színezetben. De nekem nagyon határozott politikai színezetem van! (Hosszantartó éljenzés.) Oly politikai színezetem van hölgyeim és uraim, mely

lelkembe, testembe be van illesztve, be van kovácsolva, mint a kardvas, markolatába. Önk tudom, nem kívánok tőlem, hogy bármily körülmények között is fátlyolt borítsak erre a színezetre. (Zajos helyeslés.) Önk tudják, hogy mindig birtam és remélem felteszik rólam, hogy a mig élek, mindig fogok birni meggyőződésem nyílt bevallásának bátorságával.

Önök azt hiszem tudják, hogy ez a roskatag, öreg ember, ki szóra nyitja attól rég elszokott ajkait, a végett, hogy önöknek halálját és köszönetét fejezze ki azért a megbecsülhetetlen és kimagyarázhatatlan becsülettelésért, melyre mellattak; önk, azt hiszem tudják, hogy e roskatag öreg ember, bármennyire megfogyott is életkorának sulya alatt lelki és testi ereje, felemelt fővel és duzzadt karizmokkal mondhatja: Megtörtént a sors, de meg nem hajlíthat. (Nagy hatás. Hosszantartó tetszés.)

Ez az én helyzetem De másrésztől nem csak a hála és tisztelet, melylyel önk iránt személykülönbösg nélkül tartozom is, hanem az egyszerű illem is eltilt attól, hogy ezen alkalommal kocczanásba hozzam magamat azon nézetelérésekkel, melyek köztem s a gyülekezet egyik másik tagja közt talán nem csak a nemzet közéletének irányára s a haza nagy érdekei által parancsolt politikára nézve, hanem magának a tünetésnek értelmezésére nézve is fenforoghatnak.

Mert hisz ez tünetés, hölgyeim és uraim! Még pedig oly tünetés, mely a magyar közéletet revelációi közé tartozik. (Zajos helyeslés.)

Igy fogván fel a helyzetet, természetesen fogják találni, hogy ezen alkalmat részemről valami politikai pronuatiamentóra alkalmasnak nem találok. Azért meg fogják engedni, hogy halám és köszönetem kifejezését csak oly eszrevetésekkel kísérjem, melyekre az éppen most hallott köszöntő által felhíva érzem magamat. (Halljuk! Halljuk!)

Ha netalán az eszmétársulat lökése ezen kerekasztalról ki találna zökkeneni, tessék engem rendreutasítani. — (Élénk derűtség. Hosszantartó zajos éljenzés.)

Valami, nem tudom micsoda szóneki hirtől hallottam beszélni. Sohase vitassuk a multakat. (Lelkesült éljenzés.) Ha volt, oly régen volt, hogy már nem is a regék, hanem a mesék körébe tartozik. (Szűnni nem akaró éljenzés.) Azért engedjék meg nekem, hogy a mit gondolataim ajkaimra hoznak, azt önöknek egyszerű társalgási modorban mondhszam el a kimejlek meg öreg csontjaimat a fáradtságtól, hogy az ékecszolás magas szekerének saroglyájába felkapaszkodni iparkodjam. (Zajos éljenzés.)

Az önk szóneka, hölgyeim és uraim, a kit a mellett, hogy mint elvrokonomat, jellemzőségeért és jeles tehetségeiért tiszteltem, egyszersmind szerencsém van, mióta ismerem, őt nemcsak a szó szoros értelmében hű, hanem huségének tetteles tanúsításában fáradhatlan barátomnak is tudni. (Éljenzés.) az önk szóneka, hivatkozva azon alkotások közül, melyekben egykor munkás valem, némelyekre, melyek életem törekvéseinek hajótörését egy a hogy túleltek, azon nézetnek adott kifejezést, hogy én hibázom, ha magamat élet cél-vesztetnek tartom. (Halljuk! Halljuk!)

Nagyon örvéndenék, ha nézetében osztóhatnám; de fájdalom nem osztózatom.

Kétségtelemül, nagy alkotások azok, melyekre hivatkoztam; a magyar nemzet történetében korszakot képező alkotások. Ismertem én azoknak becsét, midőn megalkotásukban munkás valem. — És megvallom, érzetem azon munkának is értékét, mely azoknál osztályrészemül jutott.

E napokban irtam meg nyilvános köszönet leveletem, — ma érkezett meg a hirlapokban, — azon 31 városnak, melyek engem diszpolgarukká választás által tiszteltek meg. (Zajos éljenzés.)

Írás közben homályoson emlékezetembe jött, hogy engem Nagy-Bánya már az utolsó rendi országgyűlés végnapjaiban, 1848-ban, hasonló kitüntetésben részesített, ami az egyik kerülleti nlesben az elnökség által lett bejelentve.

Nem bízam emlékezetembe, utána néztem. Csakugyan úgy van. És utánanézés közben rábukantam akkori köszönetnyilatkozatomnak következő szavaira: „Az isteni gondviselés, mely a népek sorsa fölött örökké, néha csekély eszközöket használ nagy célok kivételére.” O, a ki a pástor Dávid kezével sújtotta le az óriás Góliátot; kegyelmesen rém tekintett és megengedte, hogy csekélységem dacára eszköz lehessen Magyarország átalakításában. És ezen kegyelem nekem oly örömet adott, minő csak kevés embernek jutott a történelemben. Az önk rövid és tünékeny volt. De hagyjuk ma a szvedések emlékezetét. Csak azért hi-

A szülő fiatal hajtásainak kezelésére a következő módot ajánlja egy gazda: Rendszeres szőlőnevelésnél a fiatal hajtást vissza kell csipni az utolsó levelig, vagyis a legelső furtig, de azon vaktában való kezelésnél, megszálított „a”-jei „körb”-mint a minőknek én azokat megalkotásukkor gondoltam. Tegyük fel ezt. Vajjon elegendő volna-e ez arra, hogy engem az életcel-vesztés keserű érzetétől megmentsen?

Nem uraim! azt a vigasztaló érzést megadhatná nekem, hogy nem egészen hiába élt em; de azt, hogy magamat élet-cél vesztetnek ne tekintsem, nem tehetné meg. Miért nem? Azért, mert a jobbság felszabadítása, az osztályszabdalmainak jogegyenlő népszabadsággá fejlesztése, a rendi alkotmányok népképviseleti rend-zerré atalakítása és a felelőség nélküli collegialis kormányzatnak felelős miniszteri kormányzattal felszerelése, — gondolom körülbelül erre megy ki az, a mi a sajtószabadságon kívül amaz alkotásoknak hajótörésből fennmaradt — ezek kétségtelemül önmagukban is nagy vívmányok; olyanok, hogy oly nemzetnél, minő például a francia, melynek állami létét, önállását, és függetlenségét a sors semmiféle csapási közepette soha meg csak kérdésbe nem vonta senki, méltón életcélnak tekinthetők.

De fájdalom, Magyarország mint most nincs, úgy 1848-ban sem volt ilyen állapotban. Magyarországnak ezeknek az alkotásoknak egy összevagdó organumul eszközülni kellett volna s kellene szolgálni egy minden más tekinteten fellálló czélnak, a haza szabadságának, önállóságának, kormányzati függetlenségének; biztositására.

Ez volt a kiindulási pont, a melyből mi 40 év előtt kiindultunk. Ez volt a vezéreszme, a mi vezetett, a mely lelkesített; ez volt a kezdet, ez volt a vég, „hinc omne principium hinc refer exitum;“ ez volt a cél, mely életem minden törekvéseinek irányt adott. Ez a cél 1867-ben feladatott, s e feladásra van fektetve 22 év óta Magyarország állapota. Isten örizen annak gondolatától, hogy e feladás által az a cél hazámra nevezve végké elvesztett.

Ismerem én nemzetemet; gyakran volt alkalom nehéz időkben megtapintani életének uterét; ismerem történetet, s tudok számolni logikájával; tudom, hogy ha ez nem mindig egyenes vonalban halad is, hanem fel és le kanyarodva, spirálisokban, mint a planeták, de azért mindig kivívja a maga elutasíthatlan kenszerűségét.

Rendíthetetlenül megvagyok én győződve, hogy az a cél hazámra nevezve meg a feladás által sem vesztett el. (Élénk éljenzés.) de rám nézve 87 éves öreg emberre bizony elvesztett, s az el vesztés közeli nézve, vajjon az, ha a cél eszközei közül egyet-más épseben fennmaradt volna, megmenthetné-e engem az élet-cél-vesztés keserű érzetétől?

Lehetetlen az. Hozzájárul ehhez, hogy ezek a fennmaradó alkotások nem is olyanok, mint a minőknek mi gondoltuk.

Legelő áll a jobbság eltorlése, a földmivelőknek felszabadítása, melyhez még a rémuralom korában sem mert hozzányulni a hatalom.

(Folyt. köv.)

Belföldi hírek. Szerb hősök d és S. Morovics Kasza Mátyas szegedi lakos, hajótulajdonos Magyarországhoz tartozó Raca közég mellett dunai szigeten rakatott hajójára kavicost, de szerb rendőrök a határt átlépve munkájának beszüntetésére szólították föl, a mit Kasza megtenni vonakodott. A rendőrök vissza mentek, de csakhamar megerősödvé, számszerint tizenegyen a szigetre visszaverték, Kaszát megkötözték és szerb területre hurcolták, a hol még most is el van fogva. — Tiszva Kálmán miniszterelnök rövid idő múlva Gesztre utazik, aug. hó 2-ik felében pedig tengeri fürdőbe megy. — Halállozás. Kossalko János nyugalm. kuriai bíró életének 78-ik évében elhunyt. — Albrecht főherczeg katonai szemle utját folyó hó 24-én Nagy-Váradon kezdte meg. — A fölmillió s lottó nyeremény ügyében azt jelentik Temesvárról, hogy a hivatalosan megéjtett vizsgálat eredménye szerint a huzsnál teljesen szabályszerű eljárást követtek és semminemű csalás nem történt. Farkas Meny-

Hirdetési díj: Négy hetes hirdetés 5 kr. Nagyobb terjedelmű hirdetések alk. szerinti a legolcsóbb árértékben fel. Helyegül minden külön bejel. 1000 kr. Hirdetést vagy reklámot csak akkor fogadunk el, ha a hirdetőnek a hirdetésre való jogát bizonyítani tudja. Hirdetési díj: Négy hetes hirdetés 5 kr. Nagyobb terjedelmű hirdetések alk. szerinti a legolcsóbb árértékben fel. Helyegül minden külön bejel. 1000 kr. Hirdetést vagy reklámot csak akkor fogadunk el, ha a hirdetőnek a hirdetésre való jogát bizonyítani tudja.

Kéiratok vissza nem adóznak.

hért tehát teljesen igaz uton jutott a felmúlós nyereségy birtokába.

Külföldi hírek. A czár utja. Vargóban nagy figyelmet kellett egy hivatalos értesítés, mely szerint a czár aug. 20-án megérkezik Kopenhágába és hat hetet tölt Dániában. — Mihály szerb metropolita kieszközölte, hogy a vallás és közoktatási miniszter bizottságot nevezett ki az egyházi törvények revíziója czéljából. — A francia kamarában a szenvedelenség annyira ment, hogy tetlegességre került a dolog. Laur képviselő megrögtte a kamara folyosóján Thomsont. — A pápához Ferencz József ő felsége levelet intézett, melyben tanácsolja, hogy a pápa ne hagyja el Rómát. — Belgrádi osztrák-magyar követ, Thömmel lovag vezérőrnagy van kiszemelve. — Hamerling Róbert, a jelenkornak kétségkívül legkiválóbb költője, Graczban elhunyt. — Diák-kongresszus is lesz Párisban a kiállítás tartama alatt. E kongresszusra meghívtak a magyar diákok is. — Az erélyes olasz miniszterelnök Crispi az öszes irredentista egyletekhez figyelemzetekeket juttatott, hogy ne kezdjenek semmit Ausztria-Magyarországgal szemben, mert különben nyomban felolajozta őket. — Crispi el van tőkéve karhatalommal közbeleépni, ha a vatikáni múremekeket külföldre akarnak szállítani, — minthogy azok a nemzet közkincsét képezik.

KARCZOLATOK. (Neveletlen compania. — A kifordított ruha. — A mellőzött Apponyi. — A kegyes „Nemzet.” — Örült. — Kossuth Ferencz levele.)

Azóta, a mióta a zsidók átkeltek a veres tengeren, még aligha utazott együtt annyi neveletlen ember, mint a meunyi belekeveredett a turin-párisi kirándulók közé.

Nem is voltak azok a magyarok felelősségben sem. Ráismertünk arra a neveletlen népségre, mely a budapesti írói és művészi kör kirándulásaival szokott sáskaként a vidékre önzölni. Itt aztán gunyol, kicsinyel, követel s az egyszerű vendégszeretetet tapintatlan s egész védekeket az irodalom ellen bősáittó tárczákkal halálja meg.

Nem maradt el ez a faj a turini, párisi utról sem s a függetlenség képviselői impozáns akcióját ellensúlyozta a saját neveletlenségével legkivált Turinban, Kossuth Lajos nagy hazánkfánál.

Ennek nyilatkozatait elferdítve hozták nyilvánosságra. Ez büneiknek a legfőbbike.

Megfeledekettek a 87 esztendő életkor iránti kíméletességről s a szó teljes értelmében ide-oda cibálták az érzelmek behatásai alatt különben is megrendült agastyánt s meg a komoly férfiak által vont kordonon is áttörttek, hogy hozzá férközhessenek.

Kertjét összevissza dulták, a vendéglős poharait ki megvette, ki elvette.

A turini polgármestert — részeg kortések módjára — felkapták, éjjel pedig ugyanennek megnehezítették a rend fenntartását, mert éjszaka előzönlék a mulató-helyeket s éppen nem magyar típusu ábrázataikból borizó dikciókat eregettek.

A francia határon összevessztek az állomás főnökkel, a mért nem adott nekik annyi kocsit, mint Olaszországban kaptak, a hol — persze — nincs is a személyes forgalmat felszigazó s a kocsi-szükségletet emelő világkiállítás.

A kirándulók e viselt dolgai ismétlődtek Párisban, a hol körülbelül ugy nézik kiránduló semitainkat (alig látva meg a már vérmérsékleténél fogva is szerényebb s elvonuló magyar kisebbséget) mint az a n a m i a k a t és z u l u k a t.

Gyönyörű fogalmakat hagynak hátra a magyar vad h a z á r o l l Talán az összes képviselőház sem fogja ellensúlyozhatni az utalatos benyomást, a melyet mindig a Dolinai ur kirándulásai gyökereztetnek meg — egyszer Debreczenben, másszor Turinban és Párisban!

Sohogy sem tetszik nekem, hogy az ellenzéki képviselők és lapok bókókat mondának a Tisza-miniszterium tagjainak. Eszembe jut egy régi adomá;

...sak akkor valódi, ns minden dobozon a gyár...
...gyógyhatás makacs gyomor- és altestibajok...
...MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Bolthelyiség áthelyezés.

Vann szerencsém a nagyérdemű kö...
...szereadás és műszerkereskedésemet a...
...helyiségbe áthelyeztem.

Mayer Ferencz.

Diszkievével 1871-ben.

A pa Nu, Dávidkám! hod tetszi neked o materia az ój kabáthoz, omit akarom vor-ratui a hosvétii ömpepekre? Fiu Jónór!

Nem cselekesznek helyesen, a kik a királyt párt-állásokba ugratják bele. Apponyi beszédet tartott az é-s-szó mellett, a király aztán nem akarta meglátni a delegációknak adott ebédet.

A felhivatalos „Nemzet” érzékeny dalnokokat penget. Egy kis színetet kér az ellenzék... „Hogy parlamenti pártoknak egymással szemben, vagy a többség által támogatott parlamenti kormányval szemben hadilábon állani akár magasabb (parlamenti) szempontokból, akár partipolitikai tekintetektől, sem nem szükseges, sem nem hasznos.”

Beh nem rossz az! Várni, tűrni és nem küzdeni a haza legnagyobb ellensége, Tisza Kálmán ellen!

Hiszén a Baross és Szilágyi-féle reformok nagyon szépek; az ország belügyeinek reformját kezézik s esetleg végrehajthatók és helyesek maradnának egy önálló és független Magyarországnak, mint egy osztrák és magyar öszbirodalomban is.

Tisza Kálmán ellen tehát harcolni kell tüzzel-vassal, mert a legreformátlabb Magyarország sem ér semmit, ha elengedi játszatni a hazafiatlan főhivatalnok által önálló állami jellegét.

A „DEBRECENI” TÁRSZAJA.

Feszület van...*)

Feszület van hideg kezében, Ott fekszik a ravatalon... A Megváltóval, kibén ő élt, Együtt takarja sírhalmot.

Szélid arczával üdvözítők Ott nyugszik a megtört síven... Órízte, vizasztalta s íme Nem hagyta el sírjába sem!

A Megváltó, kiről a költő Oly sokszor, oly szépen dalolt, Kinek keresztjét hordta békén S a szentvedésben társa volt!

Pihenj szeliden! Hű barátod Virrasztja síri éjjeled, Feltámadásról, égi üdvörről Beszél szeliden ott veled!

A magyar alexandrin.

Ime, most már saját tárgyból néhány pelda, ez állítás igazolására.

Kinek az ég alatt már senkije sincsen, Ne féljen fölfogja gondját a jó Isten!

A falakat fekete posztó leplek borították a közepén sárga fényű deszkák közt, cziczomazatlan sima fakoporsóban, viaszszárga ujjai közt egy kis fehér feszületet tartva, fekdött a költő.

Nincs békekötés, a míg Tisza Kálmán, a hazája ellen lázadó renegát kormányon van. „Mit Rebellen unterhandeln wir nicht” — a parlamentből kiszorult a folyosóra, — ki kell hajtani a folyosóról Gesztre.

8706

gépölaja

minőségű... Tiszte

parosok álta

fióktelep á... Tiszte

gésztebb és

lebrecczen és

Az Egyetértés nosztu Ferenczétől, Kossuth Lajos ifjabbik fiától levelét közöl, melyben ama felfogásoknak ad kifejezést, hogy a honi lapok nem adták híven vissza Kossuth Lajosnak a s45 tagu párisi kirándulást vezető képviselőkhoz intézett beszédét.

Ez a helyelgázítás meglehetősen érthetetlen, Mindeenesetre be kell várni a hazatérő képviselőket. Kossuth Ferencz valószínűleg a külföldi lapok téves tudósításai nyomán indult, midőn levelét megírta. Az ellenzéki lapok ugyanezt a passzust más szavakkal ugyan, de egyértelműleg közölték. Az akkori tudósítás így hangzik: „... Ha az ország függetlenségét visszanyerné, vagy függetlensége megszerzésének biztos útjára lépne!”

A kormányparti lapok örülnek ennek a zsákmánynak, bár a Kossuth Ferencz leveleiben erős el van uralkodó ellen. Közli a „Nemzet” s szembe teszi az „Egyetértés” ben közölt szöveggel s végül megjegyzi: „Az olvasó e két szöveg összehasonlításából minden commentar nélkül fogja tudni, mit gondoljon.”

A két sor beosztása csupán a végős ítemekben különbözik s mégis gyeogul a rím; például: Kinek az ég alatt már senkije sincsen, Ne féljen fölfogja gondját a jó Isten.

Igy mindegyik sor végére 2 tagu trocheus lejtésű ítem esik azért erősebb a rím De a „jó” nemcsak nyelvtani törvény miatt tartozik az utolsó ütembe, hanem a nép hangszólása miatt is. (Tudjuk, hogy különösen szereti kiemelni népünk a jó Isten)

Az utolsó példátol kezdve mindenütt felosztám a két főttemet meg két apróbbra: hiszen ritka sor az, mely pusztán csak egy középmetéssel szegénykednek. Ezt mindenki tudja s én nem akarok általános ítérmzési szabályokról beszélni. De arra ügyeljünk, hogy a fentebbi szabályo külön sorokba szedett ütemekre is áll; pl.

„Vissza se megy többé Deli szüzek közzé.” (Arany.)

A bb és zz ugyancsak távol esnek egymástól hangtani tekintetben, de a jó rítmusz és különbséget elismítja és a rím teljes zenei hatása

De nem szeretnők, hogy e szabályosságra tűzőn-vizen keresztül törekedjünk! Ha a rím elég erős, mar csak az egyhan, uság elkerülése végett is térjünk el tőle, hiszen a köepmetészet kívül ugysem tartozunk más ütemszel tőrdni; azonban ha a rím győnge, tartuk meg legalább e szabályt. Az pedig a fő, hogy a z egész két rímelő sor (bármily fajta, de különösen az alexandrin) ne legyen ellenkező rítmusú s o h a! Es ez volna tán kissé bő értelemben a magyar alexandrin alkotásának titka.

Még egy jelenséget vegyünk számba, — ezt én a magyar alexandrin szükítésének, illetőleg bővítésének nevezem. Előfordul sok helyt, hogy egy végig alexandrin sorokban írt költemény egyik sorában (rendesen ennek első feleben) egy-egy szótaggal több van; természetes, hogy ez csak úgy

Biz igen! Azt látjuk belőle, hogy a kormánypart inkább bocsátja meg Kossuthnak az uralkodóháza lótt — agyugolyót, mint a Tisza Kálmánnak szánt — vesszőt!

Gili Balázs.

HELYI HIREK.

A pénzügyigazgatóságok újja szervezése következtében Darvassy Endre pénzügyigazgató áttetett Nagy-Váradra, helyébe jön Debreczenbe Szigethy Béla szathnari pénzügyigazgató. Áttetettek Debreczenből Maróczy János és Keda csics Károly pénzügyi titkarok Nagy-Váradra, Menees Peter és Poroszló Gyula számtisztei, Kópányi András és Zengei János iroda-tisztek Nagyváradra; Nyiregyháza áthelyeztettek: Kónrad Gyula titkár, Papp Lajos, Hanke Leo, és Kubinyi Lóránd fogalmazók; — Miskolcra áthelyeztetett Deák József titkár; — Tusa Gyula kir. adófelügyelő kinevezetett Tordára igazgatónak, Besse János adófelügyelői fogalmazó kinevezetett Temesvárra pénzügyi titkárnak, Kovács József fogalmazó áthelyeztetett M. Szigetre, Timcsák Ferencz pénzügyi fogalmazó kinevezetett Lászere titkárnak, Molnár Mihály irodatiszt kinevezetett Szolnokra iroda vezetőnek, Babó Miklós számvizsgáló kinevezetett a számvéő osztály vezetőjének S. A. Ujhelyre, Szépl Lajos számtiszt áthelyeztetett B. Gyulára. — Az újonnan rendszerezett debreczeni pénzügyigazgatóságnak maradnak: Nánássy Lajos pénzügyi titkár mint helyettes igazgató, Szépl János és Mágócsy Sándor mint titkarok, Steinacker Sándor számtanácsos, Belfi László és Dóczy József fogalmazók, Kóbor Kornel, Kerecsi János, Király Lajos, Szűcs János számtisztei, Fink Kálmán kataszteri titkár, Walthér Odón kataszteri levéltárnok, Balogh György irodavezető, Simig Kornel és Ottlik Ede irodatisztek. Az áthelyeztetett mindannyian aug. hó 1-én foglalják el új állomásaikat.

Az apa köszönete. Emlékezhettek még arra olvasók, hogy jua. hó 19-én Penyigey Lajos nevű V-ik o. tanuló, a debrec. főiskola növendéke, öngyilkossági kísérletet követett el a görög nyelvből kapott elégtelen osztályzat miatt. Ez a lefolyt iskolai év alatt már a 3-ik öngyilkossági eset volt a főiskolai tanulóknál, ez utóbbi eset azonban szerencsére nem végződött halállal. Tegnap a felgyógyult fia, atya kísérteben megjelent Szekesszentgyörgyben, s az atya, ki Máté-Szalkán telekönyvezető, a következő sorok közlése-re kerf felbennünket:

T. Szerkesztő ur! Becses lapjának 1.0. számában a debreczeni főiskola V-ik osztályában járt s a görög nyelvi tantárgyból elégtelen osztályzatot nyert fiam, Penyigey M. Lajos szerencsétlen eseteiről megjelent közleményre vonatkozólag — tekintve ezen lap elterjedését — indítatva érzem magamat mind azok megnyugtatósára, kik fiam szerencsétlen eseteiről érdeklődtek — annak kijelentése-re, miszerint nem a halál karjaiból — Dr. Káli Hegedűs József ur önzetlen szakavatottságán fáradságot nem ismerő gyógykezelése folytán kiragadtattott; s ma szeretett gyermekeket nem ismét, mint egészéget családom kerjái közé vezethetem. Nem mulasztatom el ez által

lehet, ha az a főlöseges szótag nem ad egyszerű-mind főlö-seges súlyt is az ítemnek; például: „Ódakint az öreg ha ki utját alja Kilencz szobán keresztül döf, taszigálja.”

A sorok második feleben az ily bővítés ritka és természetesen nem is jó hatásu, minthogy a zenei kikerekítést épen e második résznek kell adnia; innen van Tinódi régi dalainak egyesest ugyan sajátossága, másrészt egy nevezetes fogyatkozása. Ritkán azonban előfordul a népnél is, pl. a már idézett példában: Vekony lábú lábval vastag lábú ökörel.

Néha épen ellenkezőleg, az első ütembe kevesebb van egy szótaggal, ha t. i. vagy egy igen erősen súlyozott, vagy több súlyos szótag képes feledtetni azon egynek hiányát; például: Hej! | rice, rice, | kukorica derec.

Véres az ujjad nem vérzik hiába. (Népd.)

A szükítésnek egyebiránt ugyanazon törvénye van, mint a bővítésnek. Ha mindkét fel bővítve van, akkor az a sor nem alexandrin s ezzel a zenei hatás veszélyeztetése nélkül nem is rimelhet. Hisz némelyek, kik ritmikai tévedésekbe gyakran esnek, még a pusztán első bővítést is „Niebelung-sor”-nak nezik!

S most láttuk röviden azt, hogy a forma, melyet magyar alexandrinnek nevezünk, ügyes felhasználásával számtalan újabbnál jobb s mindig rítmusos formát nyújt. Mint szerepelt tehát a magyar alexandrin a versszakok képzésében? Oly sok módon, hogy elősorolni szinte lehetetlen.

Mindenesére érdemes tárgy a vizsgálat-ra, azért mi itt csak a vizsgálatás módjára vázát állítjuk össze néhány példában. A. Előfordul mindenek előtt pusztán magára

1. Teljes sorokkal. 1. párrimben; „Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon

kalommal Dr. Káli Hegedűs József urnak ez uton is hálás köszönetemet nyilvánítani. Kinek gyógykezelését figyelemmel kísérve, határozottan állíthatom, hogy fiamat a sír szeléről csupán az ő szakértelme, s mintegy testvéri szeretettel áthatott odaadó vasszorgalma hozta vissza, s ezáltal megmentette szívemet a keségsbeséstől. Tekintetes Szerkesztő ur tanusított szives jó indulatára hivatkozva, kérem, hogy ezen pár hálás soromat becses lapjában közzétenni sziveskedjék. Kiváló tiszteltem nyilváníatása mellett maradtok 1889. júl. 14-én aláza-os szolgálja: Penyigey Imre

* E sorokhoz a magunk részéről meg azt tesszük hozzá, hogy a vaskalposok annyira megjédtek, hogy Penyigey Lajosnak a görög nyelvből kapott elégtelen osztályzatát — kijavították elégségesre! Ha utólagosan meglehetett neki adni az elégséges osztályzatot, akkor nem értjük, hogy előtesen miért nem adták meg azt neki, mely esetben a gyermek-ifu könnyen végzetessé válható tettét nem követte volna el! Oh vaskalap! Csak véghetetlen is a te bölcsességed!

* A kir. tabla ügyében kiküldött bizottság tegnap d. e. tartotta első ülést Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester elnökelete alatt. A bizottság tagjai mindannyian jelen voltak. Kovács Sándor t. ügyész bemutatta az képviselőházhöz intézendő feliratot, mely egész terjedelmében elfogadtatott. Az igazságügyminiszterhez intézendő felirat bővebb statisztikai adatokat is fog tartalmazni s ezeknek összeállítására Dr. Király Ferencz kérést fel. E feliratban a város által hozandó anyagi áldozatok is konkrét alakban ajánlatnak meg. Mindkét felirat a f. hó 18-án tartandó városi közgyűlés elé terjesztetik elfogadás végett.

* A forrásog néhány nap óta olyan törhetetlen a városban, a minő már nagyon régóta nem volt. A nap sugárai csak úgy egyetnek s egy átfüllesztik a levegőt, hogy szinte perzsel. Még az éj is meleg, tikkasztó s az annyira áhitott enyhülést meg nem hozza. A járókelők a bgyasztó melegben — mely egész 36 Reaumur fokig fölemelkedett — úgy ödögének az utcán, hogy szinte számalom nézni es gyötrelém velők ödögéni. Enyhíteni az állapoton ahg lehet, de annyit talán megtehetne a város a közönségnek, hogy a rendesnél kissé sűrűbben locsoltatná az utcákat. Elvégre, ha telen, nagy hőmérséidejen természetesenek találják a tulkiadásokat a köztisztaság kedvéért, ilyen tikkasztó melegben is lehetne akár jeleletékény ádoztot is hozni a közönség érdekében s ez az egyetlen mód, a mivel, bár csak kicsiny meretben, talán enyhíteni lehetne a törhetetlen állapotot.

* Megyei közgyűlés. Hájduvármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 23-án rendkívüli közgyűlést tart. A tárgysorozat 64 pontból áll.

* Dalárdánk és Nagy-Varad. Mint a „Sz-g”-ban olvasuk, a nagyváradi tanács megsemmisítette a rendőrkapitány-ság azon végzését, melyben a debrec. dalárdát nem engedte meg, hogy f. hó 17-én az E. M. K. E. javára dalestélyt rendezzen a nagyváradi „Rózsabokorhoz” czimzett vendég-

Messziről lobogva tenger pusztalágon, Toldi Miklós képe úgy tunik föl nekem, Majd kilencz tíz emberöltő régiségben.” (Arany.)

Láthatjuk, hogy a negyedik sorból megá forma nagy mestere is tripodiát csinált. 2. keresztimben:

„Jött az ifju hajnal az ékes levente, Ragyogó szep csillag a kőcsagtol fején, S vállán ujjdonatuj piros bársony meute, Igy jött elé fenyves diadalszekerén.” (Fe öő.)

A rím pesze nagyon messze esik így, de e tárgyhoz (Szécsi M.) jól illik e forma. Ez a két törzs-idom is sok változtatban fordul meg elő; itt-ott elől (vagy ritkábban közepén) vagy hátul egy rímtelen sor, néha csak félrim stb.

II Rövidebb sorokra szedve. 1. leginkább félrimmel:

a. Haragszik a gazda Hogy mi itt mulatunk; Vigye el a házát De mi itt maradunk.

b. Ne mozdulj ne indulj (középrím) En egyetlen árvám, Ki lesz az en fiam Ha megejt az árúány? (Arany)

c. Véres az ujjad, Nem vérzik hiába! Mit kívánsz te királyi nőm Fájdalom, díjába?

Es ki győzné mind elősorolni! 3-3, néha 2-4 beosztással itt-ott párrim, másból keresztetű, nehöl ölelkező; néha egy-egy sor rímtelennek marad elől, vagy közepén, de hátul csak ritkáképen. S még mindezekben a rímelés s a beosztás hányféle lehet!

B. Még számtalanabb alakot formál az alexandrin ha másnému sorokkal kombináljuk. E kimeríthetetlenből is pár példát:

1. „En kegyesem en hitvesem Ellenemre jász-e? Sima vállad puha kebled Tőri az a pánczel,

lőben. A tan de a debrec. egy is meg igyenybe vent is lehetne nem akarók

* Törve tető törvény kező vetár 17-én Baloz Ugyancsak 6 ter ellen, lop lopás miatt, erőszak miatt, len, súlyos Diószegi Mihály sértés miatt.

* Megd e hó 13-án városához 4 országúton, czi polgár szorgalmat, gyilkolta meg. A tett terőyre Dor ifju jével távolról kiv utána egy fo ban eltűntek, kiugorván a borzadva látta kor mozdulat zók nem mentek s kőben megfogja el, ez lenek tetsző hagyatta. Ez Boszörmény legyen, egy megkért, hogy azonnal jelen kapitányunk helyere sietel hulláját a meggyilkos elfog megtételére vándorutasok az országúton nem messzebb találtak egy éves leányt, zítő fiúcska hogy ő a bűn elfogták. — a ruhájan volt nyomot hátra ember sem azt sem, hogy re, hogy a felle, hogy Gábor gazdám véres barczol hogy egy epet galy. A szegedőn kint lakó — hátán háro hogy csak há meiten is van, egykedvű, sem elmezavarodot

